

Geliş Tarihi:20.02.2019
Kabul Tarihi:19.03.2019
SPORMETRE, 2019,17(1),103-112
DOI: 10.33689/spormetre.529669

FUTBOLDA ANTRENÖR-SPORCU İLİŞKİSİ VE SÜREKLİ SPORTİF KENDİNE GÜVEN ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Ersan TOLUKAN¹, Yakup AKYEL²

¹Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara

²Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir

Öz: Bu araştırmada, Türkiye Futbol Federasyonu 1.lig ve 2.ligde futbol oynayan sporcuların antrenörleriyle olan ilişkileri ile sürekli sportif kendine güven düzeyleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. İlişkisel tarama modelindeki araştırmada, Jowett ve Ntoumanis (2004) tarafından geliştirilen; Altıntaş, Kazak Çetinkalp ve Aşçı (2012) tarafından Türk kültürüne uyarlanan Antrenör-Sporcu İlişki Ölçeği ve Vealey (1986) tarafından geliştirilen Yıldırım (2013) tarafından Türk kültürüne uyarlanan Sürekli Sportif Kendine Güven Ölçeği, 112 gönüllü katılımcıya uygulanmıştır. Katılımcıların antrenör-sporcu ilişkisi ve sürekli sportif kendine güven düzeylerine yönelik betimsel istatistikler (kişi sayısı, minimum, maksimum, ortalama, standart sapma) hesaplanmıştır. Ayrıca antrenör-sporcu ilişkisi alt boyutları ile sürekli sportif kendine güven düzeyleri arasındaki ilişkinin tespit edilmesi amacıyla pearson korelasyon testi, gruplar arası farkı belirlemek için One Way Anova testi yapılmıştır. Fark testlerinde p anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır. Araştırma sonucunda futbolcuların antrenörleriyle olan ilişkilerinin olumlu seviyede olduğu ve sportif kendilerine güven düzeylerinin ise yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır. Ayrıca antrenör-sporcu ilişkisi düzeyleriyle sürekli sportif kendine güven düzeyleri arasında pozitif yönde ve düşük bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Antrenör, Sporcu, İletişim, Kendine Güven, Futbol

A RESEARCH ON THE ATHLETE-COACH RELATIONSHIP AND TRAIT SPORT CONFIDENCE IN FOOTBALL

Abstract: This study analyzes the correlation between the relationship between coaches and athletes playing football in the 1st league and 2nd leagues of Turkish Football Federation and their rate of trait sport confidence. In the study, which adopts correlational survey model, the Athlete-Coach Relationship Scale, developed by Jowett and Ntoumanis (2004); and adopted to Turkish culture by Altıntaş, Kazak Çetinkalp and Aşçı (2012) as well as Trait Sport Confidence scale, developed by Vealey (1986) and adopted to Turkish culture by Yıldırım (2013), are conducted on 112 voluntary participants. The descriptive statistics on the athlete-coach relationship and trait sport confidence level of participants (number of people, minimum, maximum, average, standard deviation) are calculated. In addition, the pearson correlation co-efficient has been calculated in order to identify the level of correlation between the sub-dimensions of athlete-coach relationship and trait sport confidence level. One Way Anova test was used to determine the difference between groups. In difference tests, the p significance level has been identified as 0.05. The study results suggest that there is a positive level of relationship between athletes and coaches and a high level of trait sport confidence. Moreover, a positive and lower level of significance has been identified between the level of athlete-coach relationship and that of trait sport confidence.

Key words: Coach, Athlete, Communication, Self-Confidence, Football

GİRİŞ

Günümüzde insan hayatının bir paçası haline gelen sporun, bireylere kazandırdıklarını sadece fiziksel olarak değil ruhsal ve sosyal açıdan da bir bütün olarak ele almamız gerekmektedir (Yarımkaya vd., 2014). Her alanda olduğu gibi spor alanı içerisinde de bireylerin kendilerini ifade edecekleri bir ortamın sağlanması ve bir sosyalleşme süreci içerisinde yer almaları psiko-sosyal bakımdan gelişmelerine yardımcı olmaktadır. Bireylerin başarılı olma ihtiyacı, kişisel gelişimleri ve kendine olan güvenini kazanması bakımından önemlidir. Bireyin kendini başarılı kılabilmesinin en kolay yollarından biri de spor sayesinde sağlanabilmektedir.

Sporda, özellikle de iletişim sürecinde antrenör ve sporcu arasında kurulan ilişki sporcunun fiziksel ve psiko-sosyal gelişiminde önemli rol oynar (Jowett ve Cockerill, 2002). Iso-Ahola (1995) sportif performansın bireysel ve kişiler arası (antrenör-sporcu ilişkisi) faktörlerin bir fonksiyonu olarak ortaya çıktığını ve sportif başarının artması için hem bireysel hem de kişiler arası faktörlerin geliştirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu açıdan bakıldığında antrenör sporcu ilişkisi sporcunun psikolojik faktörlerini ve performans başarılarını belirlemede önemli rol oynamaktadır. Sporcuların yüksek performans sergileyebilmeleri için antrenörleri ile ilişkilerinin iyi olması gerekmektedir (Yıldız, 2011). Yıldırım (2013), yüksek performansın oluşmasını etkileyen psikolojik faktörlerden bir tanesini de araştırmacıların çok sık tekrarladığı kendine güven kavramı olarak ifade etmiştir.

Spor psikologları, kendine güveni bireyin istenilen davranışı başarılı bir şekilde tamamlayacağına olan inancı olarak ifade etmektedirler. Sportif kendine güven bireyin istenilen bir davranışı gerçekleştirebileceğine olan inancıdır. (Weinberg ve Gould, 2003). Sportif kendine güven kavramı literatürde sürekli sportif kendine güven ve durumluk sportif kendine güven olarak iki boyutta izah edilmektedir. Vealey (1986) sürekli sportif kendine güveni, bireylerin, sportif alanda başarılı olmak için genellikle kendi becerilerine duydukları inancı olarak ifade ederken; durumluk sportif kendine güveni ise kişilerin, sportif alanda başarılı olmak için bazı zamanlarda kendi yeteneklerine duydukları inancı ifade eder (Çetinkaya, 2015). Sportif ortamda özgüvenin gelişebilmesi için kişinin kendisinin ya da çevresinin (antrenör, yönetici, medya, taraftar, aile) belirlemiş olduğu hedeflere ulaşması gerekmektedir. Birey kısa süreli hedeflere ulaştıkça sportif ortamdaki özgüveni hızla artar (Işık, 2018). Machida ve arkadaşları (2017) sporda öz güveni, her seviyede spor yapanlar için kritik bir başarı faktörü olarak belirtmişlerdir. Bu durum sportif özgüvenin, kendine güveni yüksek olan sporcuların stres altındayken bile sakin ve rahat olmalarını, daha pozitif düşüncelere odaklanabilmelerinde yardımcı olan önemli bir etken olduğunu ortaya koymaktadır (Ekinci vd., 2014). Sporcular benlik kavramları doğrultusunda davrandıklarında, kendilerini güvenli ve yeterli hissederler, fakat tersi durumda; kendilerini değerlendirmelerinden, kendilerine verdikleri rolden farklı olduğunda ve istediklerinin dışında davranmaya zorlandıklarında kendilerine olan güvenleri zedelenir (Çetinkaya, 2015).

Temel olarak spor ortamı antrenman ve müsabakalarda antrenör-sporcu ilişkilerinden oluşmaktadır. Bu ilişkiler sosyal ve dinamik olduğu için son derece karmaşık bir yapıya sahip olduğundan birlikte yorumlanması özel bir çaba gerektirmektedir (Lyle, 2007). Kelly ve arkadaşları (1983) antrenör-sporcu ilişkisini bağlılık (commitment), yakınlık (closeness) ve tamamlayıcılık (complementarity) olarak üç ayrı boyutta kavramsallaştırmıştır. Bağlılık boyutu karşılıklı göstermeden bağlılık göstermeyi, ilişkinin devamlılığını, ilişkiye duyulan isteği ve olumlu niyette bulunmayı ifade etmektedir. Yakınlık boyutu duygusal olarak karşılıklı bağlılığı ve bir diğerine duyulan güveni, hoşlanmayı ve saygıyı ifade etmektedir. Tamamlayıcılık boyutu ise takım çalışmasını, karşılıklı yardım ve işbirliği duygusunu geliştiren etkileşim sürecini ifade etmektedir (Philippe ve Seiler, 2006).

Spor kulüplerinde yüksek performans ve başarının anahtarı, takımda geleceğe yönelik hedefleri planlayan ve bu hedeflere ulaşabilmek için kendisine özgü yöntemler kullanan antrenörden başkası değildir. Antrenör, sporcularla sürekli beraber olduğundan, onları tanıyan ve gereksinimlerini karşılayan kişidir. Sporcular antrenöründen sadece onları iyi bir şekilde çalıştırmalarını istemezler. Sporcular aynı zaman da antrenöründen iyi bir çalıştırıcı olmasının yanında iyi bir kişilik özelliğine sahip olmasını ister. Karşılıklı iletişim içerisinde olduğu antrenörünün sadece spor performansında değil her türlü kişisel problemlerinde de yanında bulunmasını isteyebilirler (Çalışkan, 2001; Güzel, 2008; Yücel, 2010).

Bu bilgilerden hareketle çalışmada, antrenör sporcu ilişkisi ile sürekli sportif kendine güven duygu durumlarının belirlenmesi amaç edinilmiş, ayrıca antrenör-sporcu ilişkisi ile sürekli sportif kendine güven duyguları arasındaki ilişkinin araştırılarak spor bilimleri alanına destek sağlanması amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, antrenör sporcu ilişkisi ile sürekli sportif kendine güven duygu durumlarının belirlenmesi amacıyla yapılan ilişkisel tarama modelindedir. Bu doğrultuda araştırma nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modelinde yürütülmüştür. Tarama araştırmaları geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2008). Korelasyonel olarak da adlandırılan ilişkisel tarama modellerinde, iki ya da daha fazla değişkenin birlikte değişimi incelenmektedir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2018).

Çalışma Grubu

Bu araştırma Türkiye Futbol Federasyonu 1. Lig ve 2. Ligde futbol oynayan 112 sporcu ile yürütülmüştür. Araştırmaya katılan sporcuların %61.6'sı (n=69) birinci ligde, %38.4'ü (n=43) ikinci ligde oynamaktadır. Sporcuların %50.9'unun (n=57) antrenörüyle 0-1 yıldır, %25.0'inin (n=28) 2-3 yıldır, %24.1'inin (n=27) 4 yıl ve üzeri bir süredir çalıştığı belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışma kapsamında veriler; Antrenör-Sporcu İlişki Ölçeği ve Sürekli Sportif Kendine Güven Ölçeği ile toplanmıştır. Veri toplama araçlarına ilişkin genel bilgiler başlıklar halinde aktarılmıştır.

Antrenör-Sporcu İlişki Ölçeği

Jowett ve Ntoumanis (2004) tarafından geliştirilen; Altıntaş, Kazak Çetinkalp ve Aşçı (2012) tarafından Türk kültürüne uyarlanan Antrenör-Sporcu İlişki Ölçeği'nde toplam 11 madde yer almaktadır. Yakınlık, bağlılık ve tamamlayıcılık olmak üzere ölçek maddeleri üç boyutta toplanmaktadır. Antrenör-Sporcu İlişki Ölçeği'nin Türkçeye uyarlama ve geçerlik-güvenirlilik çalışmasında 151 sporcuya ulaşılmıştır. Sporculardan elde edilen cevaplar doğrultusunda doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve hesaplanan değerler, ($X^2/sd=2,04$; $RMSEA=0.08$; $SRMR=0.05$; $NFI=0.98$; $NNFI=0.98$; $CFI=0.99$) ölçeğin üç faktörlü modeli doğruladığını göstermiştir. Ölçek maddelerine verilen cevapların güvenirliliğinin tespit edilmesi amacıyla da hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı; yakınlık ve bağlılık boyutları için 0.90; tamamlayıcılık boyutu için 0.82 olarak bulunmuştur (Altıntaş ve diğerleri, 2012).

Sürekli Sportif Kendine Güven Ölçeği

Araştırmada Vealey (1986) tarafından geliştirilen Yıldırım (2013) tarafından Türk kültürüne uyarlanan Sürekli Sportif Kendine Güven Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek tek boyutludur ve toplam 13 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin Türkçeye uyarlama sürecinde geçerlik-güvenirlik çalışmaları kapsamında 160 kişiye uygulama yapılmıştır. Katılımcıların cevapları doğrultusunda açımlayıcı faktör analizi hesaplanmış ve ölçekteki maddelerin tek boyutta toplandığı belirlenmiştir. Maddelerin faktör-yük değerlerinin 0,62 ile 0,73 arasında değişiklik gösterdiği, toplam varyansın %44.48'ine açıklık getirdiği tespit edilmiştir. Ölçeğin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı 0.89; test-tekrar test güvenirlik katsayısı da 0.78 olarak hesaplanmıştır (Yıldırım, 2013).

Verilerin Analizi

Araştırmaya katılan sporcuların cevapları öncelikle SPSS 23.0 programına aktarılmıştır. Ardından kayıp veri analizi (missing) yapılarak veri setinde eksik veri olmadığı tespit edilmiştir. En düşük-en yüksek değerler incelenerek hatalı veri girişi olup olmadığı kontrol edilmiştir. Veri seti incelemesinin ardından sporcu antrenör ilişki ölçeği için alt boyutlar ve toplam puanlar hesaplanmıştır. Sürekli kendine güven ölçeği tek boyutlu olduğu için toplam puan elde edilmiştir. Toplam puanlara yönelik z istatistikleri hesaplanmış ve uç değer özelliği gösteren veri olmadığı belirlenmiştir. Hesaplanan çarpıklık-basıklık değerleri ve oluşturulan histogramlar sonucunda verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Verilerin çözümleme sürecinde betimsel istatistikler, One Way ANOVA testi ve Pearson korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Fark testinde p anlamlılık değeri 0.05 olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmaya katılan futbolcuların antrenörleriyle olan ilişkilerine ve sportif sürekli kendine güven düzeylerinin belirlenmesi amacıyla betimsel istatistikler hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Futbolcuların Antrenörleriyle İlişkilerine ve Sportif Sürekli Kendine Güven Düzeylerine İlişkin Hesaplanan Betimsel İstatistikler

Ölçek	Alt boyutlar	N	En düşük	En yüksek	\bar{X}	SS	Madde ortalaması
Antrenör-Sporcu İlişkisi		112	35.00	55.00	49.22	5.90	4.47
	Yakınlık	112	12.00	20.00	17.99	2.14	4.50
	Bağlılık	112	7.00	15.00	12.98	2.21	4.33
	Tamamlayıcılık	112	13.00	20.00	18.25	1.96	4.56
Sürekli Sportif Kendine Güven		112	25.00	65.00	52.39	10.08	4.03

Tablo 1 incelendiğinde futbolcuların antrenörleriyle olan ilişki puanlarının ortalamasının 49,22 ($\pm 5,90$) olarak hesaplandığı tespit edilmiştir. Antrenör-Sporcu İlişki Ölçeği alt boyutlarından; yakınlık puan ortalamasının 17,99 ($\pm 2,14$), bağlılık puan ortalamasının 12,98 ($\pm 2,21$), tamamlayıcılık puan ortalamasının 18,25 ($\pm 1,96$) olduğu tespit edilmiştir. Futbolcuların sportif sürekli kendine güven puan ortalamasının 52,39 ($\pm 10,08$) olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2. Futbolcuların antrenörleriyle olan çalışma sürelerine göre antrenörleriyle olan ilişkilerine ve sportif sürekli kendine güven düzeylerine yönelik hesaplanan tek yönlü varyans analizi sonuçları

Ölçek ve alt boyutları	Gruplar	N	\bar{X}	SS	sd	F	p
Antrenör-Sporcu İlişkisi Ölçeği	0-1 yıl	57	18.39	1.89	2 (111)	2.284	0.107
	2-3 yıl	28	17.79	2.60			
	4+	27	17.37	2.02			
Yakınlık	0-1 yıl	57	13.25	1.95	2 (111)	0.901	0.409
	2-3 yıl	28	12.82	2.75			
	4+	27	12.59	2.10			
Bağımlılık	0-1 yıl	57	18.54	1.80	2 (111)	1.518	0.224
	2-3 yıl	28	18.11	2.13			
	4+	27	17.78	2.04			
Tamamlayıcılık	0-1 yıl	57	50.18	5.20	2 (111)	1.723	0.183
	2-3 yıl	28	48.71	7.21			
	4+	27	47.74	5.63			
Sürekli Sportif Kendine Güven	0-1 yıl	57	51.28	10.82	2 (111)	2.137	0.123
	2-3 yıl	28	51.32	9.38			
	4+	27	55.85	8.61			

*p<0,05

Tablo 2’de ki bilgiler doğrultusunda aynı antrenörle çalışma süresi açısından, antrenör sporcu ilişkisi ölçeği geneli, alt boyutları ve sportif sürekli kendine güven davranışlarında herhangi bir farklılığa rastlanmamıştır (p>0.05).

Tablo 3. Futbolcuların antrenörleriyle ilişkileri ile sportif sürekli kendine güven düzeyleri arasındaki ilişkilere yönelik hesaplanan Pearson korelasyon katsayısı

Değişkenler	Değerler	Antrenör-Sporcu İlişkisi	Yakınlık	Bağımlılık	Tamamlayıcılık	Sürekli Sportif Kendine Güven
Antrenör-Sporcu İlişkisi	r	1	.957**	.929**	.920**	.297**
	p		.000	.000	.000	.001
Yakınlık	r		1	.839**	.843**	.238*
	p			.000	.000	.012
Bağımlılık	r			1	.753**	.304**
	p				.000	.001
Tamamlayıcılık	r				1	.292**
	p					.002

N=112, *p<0,05 **p<0,001

Tablo 3 incelendiğinde futbolcuların sürekli sportif kendine güven duyguları ile antrenör-sporcu ilişkileri arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde bir ilişki tespit edilmiştir. Antrenör-sporcu ilişkisi ölçeği alt boyutları ile sürekli sportif kendine güven duyguları arasında anlamlı korelasyonlara rastlanmıştır (p<0.05). Yakınlık ile bağımlılık ve tamamlayıcılık arasında pozitif yönde kuvvetli bir ilişki, bağımlılık ile tamamlayıcılık arasında pozitif yönde kuvvetli bir ilişki, sürekli sportif kendine güven ile antrenör-sporcu ilişkisi ölçeği alt boyutları arasında pozitif yönde düşük düzeyde ilişkilere rastlanmıştır. Bir başka deyişle, sporcuların antrenörlerle olan ilişkilerinin arttığı durumlarda sürekli sportif kendine güven duygularının da arttığından söz edilebilir.

TARTIŞMA

Bu araştırmada, futbolcuların sürekli sportif kendine güven duyguları ile antrenör-sporcu ilişkisinin tespit edilmesi ve iki değişken arasındaki ilişkinin belirlenerek, aynı zamanda futbolcuların antrenörleriyle olan çalışma sürelerinin ilgili özelliklere etkisi incelenmiştir.

Bu doğrultuda öncelikle futbolcuların sürekli sportif kendine güven ve antrenör-sporcu ilişki düzeylerine ilişkin betimsel istatistikler hesaplanmıştır. Futbolcuların antrenör-sporcu ilişkisi ölçeğinin geneline ilişkin madde ortalama puanının 4,47 olarak yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir. Antrenör-sporcu ilişkisi ölçeği alt boyutlara ilişkin madde ortalama puanları incelendiğinde; tamamlayıcılık 4.56, yakınlık 4.50 ve bağlılık 4.33 olarak hesaplanmış ve ilişkilerin olumlu seviyede olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Antrenör ve sporcu arasında kurulan olumlu ilişkiler sporcunun konsantrasyon, disiplin ve performansını arttırmada önemli olabilmektedir. Olumlu iletişim süreçlerinin ve olumlu ilişkilerin kurulduğu ortamda gerçekleşen olumlu antrenör-sporcu ilişkisi, sporcuların motivasyonunu ve beceri gelişimlerini istenilen düzeye getirmekte yardımcı olmaktadır (Altıntaş, vd. 2012). İlişki ne kadar kaliteli olursa sportif performansın da o derece yüksek seviye de olacağı belirtilmektedir (Adie & Jowett, 2010).

Literatür incelendiğinde güncel çalışmalarda da benzer bulgular görülmektedir; Keskin ve ark. (2018) lise spor takımlarında antrenör-sporcu ilişkisini incelediği çalışmada antrenör-sporcu ilişkisi alt boyutlarını yüksek seviyede bulmuştur. Güllü (2018) ise sporcu öğrenciler üzerine yaptığı çalışmada antrenör-sporcu ilişkisini yüksek düzeyde tespit etmiştir. Bir başka çalışmada da antrenör-sporcu ilişkisinin yüksek seviyede olmasının, aralarındaki iletişim düzeyinden kaynaklandığı belirtilmektedir. İletişim düzeyinin kalitesi ve seviyesi antrenör-sporcu ilişkisinin düzeyine etki etmektedir (Savcı & Abakay, 2017).

Diğer bir yandan araştırmamızda sporcuların sürekli sportif kendine güven ölçeğinden elde edilen madde ortalama puanı (4.03) yüksek düzeyde bulunmuştur. Futbolcuların sportif özgüven seviyesinin yüksek çıkmasını takım sporu yapmalarından kaynaklandığını söyleyebiliriz. Nitekim Işık (2018) çalışmasında sportif özgüvenin sporcunun bireysel ya da takım sporcusu olmasından etkilendiğini ve takım sporcularının başarısızlığı zaman zaman takım arkadaşlarına bağlayarak, özgüvenlerini sürekli olarak belirli bir seviyede tutabildiğini ifade etmiştir. Benzer şekilde Özbek ve ark. (2017) takım sporu yapanların, bireysel spor yapanlar ve spor yapmayanlara göre özgüven seviyelerinin daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır.

Bilinmektedir ki spor ortamında öz güven, her seviyede spor yapanlar için kritik bir başarı faktörü olarak kabul edilir (Machida vd., 2017). Dolayısıyla bu faktörün, kendine güveni yüksek sporcuların pozitif düşüncelere odaklanmalarına, stres altındayken bile daha sakin ve rahat olmalarına, önemli bir etken olduğunu ortaya koymaktadır (Ekinci vd., 2014).

Araştırma kapsamına alınan katılımcıların antrenör-sporcu ilişki boyutları ve sportif kendine güven düzeyi ile futbolcuların antrenörleriyle olan çalışma sürelerine göre herhangi bir farklılığa rastlanılmamıştır. Diğer bir ifadeyle antrenörüyle 0-1 yıldır, 2-3 yıldır, 4 yıl ve üzeri bir süredir çalışan futbolcuların antrenörleriyle ilişkileri ve sportif kendilerine güvenleri benzer özellikler göstermektedir. Benzer araştırmalar incelendiğinde; Abakay ve Kuru (2011) tarafından yapılan çalışmada profesyonel futbolcuların aynı antrenörle çalışma süresi arttıkça iletişim düzeylerinde de belirgin bir artış olduğu belirtilmektedir. Selağzı ve Çepikkurt (2014) sporcuların antrenörle birlikte çalışma süreleri ile antrenör-sporcu ilişkisi ölçeğinin bağlılık alt boyutu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulmuştur. Buğdaycı ve ark. (2017) salon

futbolu antrenörleriyle yaptıkları çalışmada antrenör sporcu arasındaki iletişimsel kanalların açılmasında önemli bir etkeninde antrenör-sporcu çalışma süresinin fazla olması olduğu belirtilmiştir. Abakay ve Kuru (2013) çalışmasında futbolcuların antrenörle çalışma sürelerine göre antrenörleriyle iletişimlerinde anlamlı bir farklılık tespit etmiş, çıkan farklılığı bireylerin birlikte geçirdiği zamanın arttıkça birbirlerini daha iyi tanıyacakları gerçeğinden hareketle, sporcunun antrenörünü, antrenörün sporcusunu yakından ve daha iyi tanınması olarak ifade etmiştir.

Bu açıdan değerlendirildiğinde araştırma kapsamına alınan futbolcuların antrenörleriyle çalışma sürelerinde farklılık çıkmaması oldukça düşündürücüdür. Sonucun benzer çıkması futbolcuların veya antrenörün kişilik özelliklerinden kaynaklanabilir. Diğer bir yandan Öztürk ve ark. (2016) ise araştırmamızla benzer şekilde Judocuların antrenörle çalışma yılına göre sportif güven düzeyinde herhangi bir anlamlı farklılık tespit etmemiştir.

Futbolcuların antrenör-sporcu ilişki ölçeği ve sürekli sportif kendine güven ölçeğinden elde edilen veriler arasındaki korelasyon sonuçlarına bakıldığında; sporcuların sürekli sportif kendine güvenleri ile antrenör-sporcu ilişkisi arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Başka bir ifadeyle futbolcuların antrenörlerle olan ilişkilerinin arttığı durumlarda sürekli sportif kendine güven duygularının da arttığından söz edilebilir. Aynı zamanda antrenör-sporcu ilişkisi ölçeği alt boyutları olan yakınlık, bağlılık ve tamamlayıcılık alt boyutları arasında da pozitif yönde ve yüksek düzeyde anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir.

Bu kapsamda yapılan araştırmalar, futbolda, antrenör-sporcu iletişiminin yüksek olmasının futbolcuların duygusal durumlarına pozitif yönde olumlu etkilerinin olduğu belirtilmektedir (Abakay 2010). Antrenör-sporcu arasındaki karşılıklı etkileşim dinamiklerinin, birbirlerinin düşüncelerinin ve hissettiklerinin tam olarak algılanmasında anahtar rol oynadığını göstermektedir (Lorimer ve Jowett, 2009). Bir sporcunun sportif güveni, katılım gösterdiği sporla ilişkili olarak çevresel koşullara bağlı olarak değişiklik gösterebilir (Bozkurt ve ark., 2012). Bundan dolayı sporcuya iletişim kurma, olumsuzluklarını söyleyerek yermeye değil, bilgi vermeye, yardım etmeye, kendine güvenini pekiştirmeye yönelik olmalıdır (Kuter, 1997). Çünkü olumlu antrenör-sporcu ilişkisi sporcuların bireysel ve sosyal gelişimine de katkı sağlamaktadır (Güllü, 2018). Antrenörün olumlu yaklaşımı, sporcuların kendilerine değer vermelerine katkı sağlar ve antrenöre saygı, değer, saygınlık ve güven kazandırır. Olumsuz yaklaşım ise, sporcunun başarısızlık korkusunu yükseltirken, kendilerine saygılarını azaltır ve güvenlerinin yok olmasına neden olur (Konter, 2004).

Sonuç olarak; futbolcuların antrenörleriyle olan ilişkilerinin yüksek seviyede olduğu ve sportif kendilerine güven düzeylerinin ise yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır. Ayrıca futbolcuların antrenör-sporcu ilişkisi düzeyleri ile sürekli sportif kendine güven düzeyi arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde bir anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda antrenörler sporcularına yaklaşımlarında, sporcu ile sağlıklı ve verimli bir işbirliği kurabilmeyi amaçlamalıdır. Çünkü antrenörlerin sergileyeceği bu tür yaklaşımlarla kuracakları iletişim bağı, sporcunun performansını engelleyen veya etki eden psikolojik sorunların ortadan kaldırılmasında etkili bir yol olacaktır (Güven, 1996).

KAYNAKLAR

- Abakay U., Kuru E. (2011). Profesyonel ve Amatör Futbolcuların Antrenörleri İle Olan İletişim Düzeyi Farklılıklarının Karşılaştırılması. Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilim Dergisi, 13(1), 125-131.
- Abakay U., Kuru E. (2013). Kadın futbolcularda antrenörle iletişim düzeyi ve başarı motivasyonu ilişkisi. Gaziantep University Journal of Social Sciences, 12(1), 20-33.
- Abakay U. (2010). Futbolcu-Antrenör İletişiminin Farklı Statülerdeki Futbolcuların Başarı Motivasyonu İlişkisi. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Adie J.W., Jowett S. (2010). Metaperceptions of the coach–athlete relationship, achievement goals. and intrinsic motivation among sport participants. Journal of Applied Social Psychology, 40(11), 2750-2773.
- Altıntaş A., Çetinkalp Z., Aşçı H. (2012). Antrenör-sporcu ilişkisinin değerlendirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. Spor Bilimleri Dergisi, 23(3), 119-128.
- Bozkurt O., Kuruç Z., Arslan N., Kocaekşi S. (2012): Türkiye’de ki futbolcuların lig düzeylerine göre sportif kendine güven ve öz yeterlik inançlarının karşılaştırılması. Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi, 6(3), 349-356.
- Buğdaycı S., Zengin Ö., Abakay U., Demir H. (2017). Leadership styles of futsal coaches from athletes’ perceptions. Turkish Journal of Sport and Exercise, 19(3):354-359.
- Büyüköztürk Ş., Kılıç-Çakmak E., Akgün Ö.E., Karadeniz Ş., Demirel F. (2018). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.
- Çalışkan G. (2001). Liderlik açısından antrenör davranışlarının sporcu performansı üzerine etkisinin değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Çetinkaya T. (2015). Takım sporlarında sporcu kimliği ve sürekli sportif kendine güven ilişkisi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ekinci N.E., Özdilek Ç., Deryahanoğlu G., Üstün Ü.D. (2014). Spor yapan lise öğrencilerinin öz güven düzeylerinin incelenmesi, Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi, 1(1), 36-42.
- Güllü S. (2018). Sporcuların antrenör-sporcu ilişkisi ile spormenlik yönelimleri üzerine bir araştırma. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 16(4), 190-204.
- Güven Ö. (1996). 12-16 yaş grubu sporcuların müsabaka motivasyonu ve antrenör davranışları konusunda karşılaştıkları bazı sorunlar. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 1(1), 29-40.
- Güzel İ.İ. (2008). Amatör sporcuların antrenörlerinden beklentileri üzerine bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Iso-Ahola S.E. (1995). Intrapersonal and interpersonal factors in athletic performance. Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports, 5(4), 191-199.
- Işık U. (2018). Profesyonel ve amatör futbolcuların sportif kendine güven ve sporcu kimlikleri arasındaki ilişki. Spor Eğitim Dergisi, 2(3), 26-35.

Jowett S., Cockerill I. (2002). Incompatibility in the Coach–Athlete Relationship. In: Cockerill I, Ed. Solutions in Sport Psychology. London: Thompson Learning.

Jowett S., Ntoumanis N. (2004). The coach–athlete relationship questionnaire (CART-Q): Development and initial validation. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports*, 14(4), 245-257.

Karasar N. (2008). Bilimsel araştırma yöntemi (18. Baskı). Ankara: Nobel.

Keskin A., Özdemir A., Tunç A.A., Devrilmez E. (2018). Lise spor takımlarında antrenör sporcu ilişkisinin incelenmesi. *Sportive (Spor, Eğitim ve Rekreasyon Dergisi)*, 1(1), 1-11.

Konter E. (2004). Antrenörlük ve takım psikolojisi, Ankara: Palme Yayıncılık.

Kuter M. (1997). Antrenör ve sporcu el kitabı. Ankara: Bağırhan Yayınevi.

Lorimer R., Jowett S. (2009). Empathic accuracy in coach–athlete dyads who participate in team and individual sports. *Psychology of Sport and Exercise*, 10(1), 152-158.

Lyle J.W.B. (2007). Modelling the complexity of the coaching process: A commentary. *International Journal of Sports Science and Coaching*, 2(4), 407-409.

Machida M., Otten M., Magyar T.M., Vealey R.S., Ward R.M. (2017). Examining multidimensional sport-confidence in athletes and non-athlete sport performer. *Journal of Sports Sciences*, 35(5), 410-418.

Özbek S., Yoncalık M.T., Alıncak F. (2017). Sporcu ve Sedanter Lise Öğrencilerinin Özgüven Düzeylerinin Karşılaştırılması (Kırşehir İli Örneği). *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(3), 46-56.

Öztürk A., Bayazıt B., Gencer E. (2016). Judocuların problem çözüme becerilerinin ve sportif güven düzeylerinin incelenmesi (Trabzon Olimpiyat Hazırlık Merkezi örneği). *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(2), 145-151.

Philippe R.A., Seiler R. (2006). Closeness, co-orientation and complementarity in coach–athlete relationships: What male swimmers say about their male coaches. *Psychology of Sport and Exercise*, 7(2), 159-171.

Savcı D.Ü., Abakay U. (2017). Examination of trainer communication skills perceived by athletes according to sport fields. *European journal of education studies*, 11(3), 581-591.

Selağzı S., Çepikkurt F. (2015). Antrenör ve sporcu iletişim düzeylerinin belirlenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(1), 11-18.

Vealey R.S. (1986). Coceptualization of sport confidence and competitive orientation: preliminary investigation and instrument development. *Journal of Sport Psychology*, 8(3), 221–246

Weinberg R.S., Gould D. (2003). Foundations of sport and exercise psychology (3rd. edition). Champaign, IL: Human Kinetics.

Yarımkaya E., Akandere M., Baştuğ G. (2014). Effect of self-confidence levels of 12-14 years old students on their serving ability in volleyball. *Niğde University Journal of Physical Education and Sport Sciences*, 8(2), 242-50.

Yıldırım F. (2013). Sportif sürekli kendine güven alt ölçeğinin uyarlanması ve ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilerde sportif sürekli kendine güvenin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.*

Yıldız S.M. (2011). Relationship between leader-member exchange and burnout in professional footballers. *Journal of Sports Sciences*, 29(14), 1493-1502.

Yücel M.G. (2010). Antrenör-sporcu ilişkisini etkileyen faktörler (güreş örneği). Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.